

Neočekivane paralele ukazale su se i u ceremonijama obavljanim nakon prvog dela sahrane (tj. kremacije, koja je kod Slovena praktikovana sve do XI veka), zaključno sa četrdesetim danom. Sve što o njima znamo pokazuje da su izvođene sa dvostrukim ciljem: da se pokojniku otvori put na onaj svet i onemoguću povratak među žive.

Na kraju knjige nalazimo bibliografiju, indeks i veći broj fotografija svetilišta Yazilikaya i ilustracija srpskih i vlaških običaja.

Veliko je zadovoljstvo čitati naučno delo sa ovako široko postavljenom istraživačkom osnovom i izuzetno ubedljivom argumentacijom, koje, uz to, otkriva neočekivane vidike i krči nove staze u hetitologiji. Nadamo se da će njegov autor i dalje njima hodati.

12. X. 1939.

Marijana Ricl,
Filozofski fakultet,
Beograd.

ANNA ET JARO ŠAŠEL, *Inscriptiones latinae quae in Jugoslavia inter annos MCMII et MCMXL repertae et editae sunt, Situla 25, 1986, str. 533 + 1 geografska karta*

Ovom, trećom po redu izlaženja i najobimnijom knjigom natpisa, Ana i Jaroslav Šašel su zaokružili i završili pre skoro četvrt veka započet posao (IIJug. I, Situla 5, 1963; II, Situla 19, 1978) na sakupljanju i ponovnom izdavanju u okviru jedne zbirke svih latinskih natpisa otkrivenih na teritoriji današnje Jugoslavije i objavljenih u raznim časopisima i publikacijama druge vrste između 1902, kada se pojavio poslednji tom CIL III, i 1970. godine. Obiman i koristan posao koji su obavili Šašeli obuhvaćen je u tri toma. Indirektno, zbirka daje uvid i u to, koliko i kako se radilo u nas na epigrafici tokom sedam decenija ovog veka. Sve tri knjige obuhvataju 3128 natpisa, od čega su 1905 natpisa u poslednjem, trećem tomu (br. 1223—3128). U zbirku u načelu nisu uključeni natpisi koji su obuhvaćeni sistematskim zbirkama, kao što su AIJug. ili IMS, osim ako kasnije nisu bili revidirani ili bili predmet raspravljanja; izostavljeni su i natpisi koje je J. Brunšmid publikovao u nekim sveskama Vjesnika HAD posle 1902, ukoliko su prethodno bili obuhvaćeni u svesci Supplementum CIL III. Za njih je data lista konkordancije sa CIL. Lista konkordancije za celu zbirku data je u prvoj svesci za CIL i AIJug, u drugoj i trećoj ona se tiče CIL-a i AE.

Prvi i drugi tom zbirke prikazani su u Živoj Antici 15, 1965, 250—252 i 29, 1979, 327—329 (M. Mirković i S. Dušanić). Treći tom je najobimniji od tri dosada objavljena prvo stoga, što obuhvata natpise objavljene tokom dužeg vremenskog perioda od četiri decenije, drugo, što je u pitanju period u kome je došlo do intenzivnijeg rada na objavljivanju epigrafske gradje, naročito u Srbiji, gde su A.v. Premerstein i N. Vulić u JOAI i Spomeniku SKA publikovali natpise iz rimskih provincija Moesia Superior, Thracia, dela antičke Makedonije i Dalmacije; veliki je i broj natpisa iz Salone i Manastirina (jedne od njenih nekropola).

U načelu, zbirka Šašela donosi samo objavljene natpise. U treći tom je izuzetno uneto i nekoliko nepublikovanih tekstova koje su autori sami videli (na pr. 3110—3113). U ovom tomu ima i natpisa koji su objavljeni i posle 1940, pa i posle 1970. Pošto je treći tom i poslednji ove zbirke, Šašeli su doneli tu i neke ispravke i dopune natpisa obuhvaćenih dvema prethodnim sveskama. Fragmente natpisa, kojih je naročito veliki broj u Salonu, Šašeli navode najčešće pod jednoim brojem, uz inventarski broj u muzeju i publikaciju, ako su objavljeni; razrešenje teksta fragmenta daje se samo izuzetno.

U svemu ostalom, metodološkom pristupu i tehnici izdavanja, postupak je isti kao i u prethodna dva toma. Primedbe opšteg karaktera, o kojima je reč u ranijim prikazima (up. Živa Antika 15 i 29), važile bi i za ovaj tom: dva načina u donošenju nejasnog ili rdjavo tradiranog teksta, majuskulnim slovima ili u kurzivu (up.

1336, 1359, 1379 i dr.), razlike izmedju indeksa i teksta (na pr. 1724, 1810 i dr.), omaške u modernim nazivima (Negotino za Negotin, Komino za Komine i dr.). One nisu takve da bi umanjile vrednost zbirke. Snadbevena indeksom i kartom ona će olakšati snalaženje u znatnom epigrafskom materijalu, koji je publikovan u našim mnogobrojnim publikacijama u toku 70 godina, posle publikovanja poslednjeg toma CIL III.

6. VI. 1989

Miroslava Mirković,
Filosofski fakultet,
Beograd

ARGIRO B. TATAKI, Ancient Beroea, prosopography and society, Athens, 1988, 752 strani, X tabele i 1 karta

Во издание на Центарот за грчко-римски старини излезе 8-от том од серијата Студии (ΜΕΛΗΤΗΜΑΤΑ) во која е собрана, солидно презентирани и проучена ономастиката на Б. со акцент на просопографијата и општеството. Во Уводот авторката ја дефинира целта и методот на работа, хронолошкиот оквир (од 4 в.пред.н.е. до крајот на Антиката), територијата на Б., просопографските извори, главно натписите, (историјатот на објавувањето, тешкотиите за датирање во отсуство на корпус) и наративните извори кои ги има од времето на Александар Македонски. Вклучени се и Беријците посведочени надвор од Берија кои се важни за утврдување на локалната ономастика, исклучени несигурните (Vergae). Од 470 датирани се 100 и нешто натписи со македонските кралеви, намесниците на Провинцијата, разни магистрати, македонската (провинциска) и акциската (Августова) ера. Во Уводот дадени се и посетителите на Б.: македонските кралеви, намесниците на Провинцијата како и посетата на апостолот Павле на синагогата, доказ за постоење на еврејската заедница.

Изборот на В. е резултат на богатството со натписи посебно во хеленистичкиот период. Посебно место имаат 100-те манумисии од римско време (1/6) од вкупниот број. Така Thessaloniké која тогаш има двојно повеќе натписи нема ни 1 манумисија што не може да биде случајност, но затоа пак бројот на латинските и двојазичните натписи во Б. е далеку помал. Сепак најбројна група се надгробните а со картирање се покажа дека само 2 локалитета се од хеленистичко време. Просопографијата е дадена по азбучен ред, со патронимик или гентилициј. Секоја единица покрај примарната библиографија, содржи и секундарна како и литература за социјалната положба на поединецот, датирање (несигурните во заграда) тип на споменикот, место на чување со инв. бр., и место на наоѓање (современи грчки имиња, а на стр. 48—52 дадени се сменетите словенски имиња).

Книгата е поделена на два дела. Првиот е самата просопографија од 1397 личности како и 11 нови во додатокот, кои во првата глава од II дел се коментирани, распоредени табеларно по векови така што многу јасно се гледа зачестеноста на едни и појавата на нови имиња. Од ономастиконот на I. Russu посведочена е 1/3. Во II-та глава се зборува за социјалните класи утврдени според категориите на натписи т.е. животот и кариерата на поединецот, по периоди: во време на македонската самосталност, римската зависност, формирањето на Провинцијата до I-от в. и во царскиот период (I—III в.н.е.)

Ономастиката на Б. се состои од 684 имиња посведочени како дел од ономастичка формула или поединечно. 463 (2/3) се јавуваат само еднаш а сите заедно 1262 пати. На стр. 312—331 дадени се табеларно по векови, тип на формули и број на потврди. Покрај странските, општогрчките и добро познатите македонски имиња (Авторката ги нарекува локални?!), се јавуваат и досега непосведочени, значајни за решавање на етничката припадност на Македонците. Најзначајни се оние кои се јавуваат порано отколку во другите делови на Грција и оние до Александар Македонски кога со ширењето на македонската власт